

Egy hiánypótló kezdeményezés I.

A HOMO FABER

Ma már közismert tény, hogy a 20. századi modernizáció – számos, vitathatatlan erénye mellett – több területen is visszafordíthatatlanul káros következményekkel járt. A gépek forradalma elhozta nekünk a környezetszennyezést és a klímaváltozást, a sorozatgyártás pedig az azonos minőségű és kivitelű, olcsón előállítható, és épp ezért akár gyorsan el is dobható termékek korát – vele pedig a kézművesség alkonyát is. Napjainkban akár az élelmiszereket, akár a divatcikkeket vagy lakberendezési termékeket nézzük, ugyanazzal a jelenséggel találkozunk: a kézzel, egyedileg készített darabok ára a sorozatgyártott termékekének gyakran többszöröse, így azok egyre nehezebben értékesíthetők, alkotóik pedig egyre gyakrabban kényszerülnek pályaelhagyásra.

A kézművesség hagyományainak megőrzése, továbbélése azonban mindannyiunk elemi érdeke – nemcsak azért, mert egy posztindusztriális disztópiában szükségünk lehet még az olyan képességekre, mint a kenyérsütés vagy a szövés, hanem azért is, mert az európai kultúra alapja a sokszínűség, a sokféleség, a sok évszázados tudáskincs átörökítése.

Munka a Luigi Bevilacqua szövőműhelyben
Work at the weaving shop of Luigi Bevilacqua
Fotó: Simone Padovani / Michelangelo Foundation

Ezt ismerte fel a svájci központú Michelangelo Alapítvány is, mely céljával az európai kézműves- és iparművészeti hagyományok ápolását, megőrzését, továbbörökítését tűzte ki. Alapítója, Johann Rupert a Richemont Holding létrehozója és elnöke, ez a konszern olyan világszerte ismert luxusmárkákat tömörít, mint a Cartier, a Van Cleef & Arpels, a Piaget, a Montblanc,

Kézműves munka közben az Orsoni Venezia 1888 mozaikkészítő műhelyben | Artisan at work in the mosaic making workshop of Orsoni Venezia 1888
Fotó: Simone Padovani / Michelangelo Foundation

a Dunhill, vagy az IWC Schaffhausen – olyan ékszer-, divat- és óramárkákat tehát, melyek történetében kiemelkedően fontos szerepet játszottak a tehetséges és elhivatott kézműves szakemberek. Rupertet – édesapja, a híres filantróp Anton Rupert példája, valamint jóbarátja, a Richemont korábbi ügyvezetője és a Michelangelo Alapítvány társalapítója, Franco Cologni munkássága mellett – elsősorban korunk felborult értékrendje inspirálta az alapítvány létrehozására. „A mai társadalom nem a megfelelő embereket állítja piederasztálra” – mondta az alapítvány indulásakor egy interjúban¹. „Azok, akik igazán fontos dolgokat csinálnak, az újságok utolsó oldalain kerülnek megemléítésre, miközben a focisták milliőkat keresnek. A divattervezők csak néhány pillanattig állnak a reflektorfényben egy-egy bemutató után, miközben a bármiféle szaktudás nélküli hírességek az első sorban parádézhatnak. Hová lettek a valódi értékek?” – kérdezi. „Ha az ember végigsétál a Bond Streeten vagy a Via Monte Napoleonén [London, illetve Milánó luxus-bevásárlóutcái – O. J.], ma már pontosan ugyanazokat a termékeket látja mindenütt. Az elmúlt tizenöt évben számtalan alkalommal

beszéltem a legkülönbözőbb emberekkel arról, hogy hová foszlik szét Európa kulturális öröksége. Eljutottam arra a pontra, hogy rájöttem: vagy itt és most teszünk valamit e felbecsülhetetlen értékű tudáskincs megőrzése érdekében, vagy akár keresztet is vethetünk rá”.

A 2016-ban létrejött Michelangelo Alapítvány ma már igen szerteágazó tevékenységi körrel rendelkezik. Több különböző programmal támogatják az ifjú kézművestehetségeket, illetve a határokon és szakterületeken átívelő együttműködéseket különböző alkotók között; kiadványokat tesznek közzé, továbbképzéseket szerveznek. Közismert projektjük a Doppia Firma, melynek keretében egy különlegesen egyedi szaktudással bíró kézműves és egy világhírű designer alkot meg együtt egy tárgyat – az így létrejött darabokból rendezett kiállítást pedig a milánói Isaloni (Salone del Mobile) bútorvásár ideje alatt lehet megtekinteni, így valóban tömegekhez jut el a kézművesség dicsérete.

Az alapítvány legfontosabb projektje ugyanakkor a Homo Faber, egy olyan kezdeményezés, mely önmagában is komplex és többretegű. A projekt középpontjában egy digitális platform áll, mely egyedülálló módon tömöríti

Nina CASSON MCGARVA: Green Summer | Nina CASSON MCGARVA: Green Summer | 2021, üveg, 36x40x31 cm
Fotó: Agata Pec / Vessel Gallery

Európa legkülönbözőbb kézműveseit és iparművészeit. A weboldalon² és annak applikációváltozatán több száz, különböző országbeli és különböző szakterületen tevékenykedő alkotóval ismerkedhetünk meg – az ékszerkészítőktől a kosárfonókig, keramikusoktól a textilművészekig, a bőrdíszművesektől az olyan egyedi szakmák művelőig, mint például hazánkban a kékfestés. Az alkotókat rövid interjú és rengeteg fotó segítségével mutatja be a weboldal, az elérhetőségeik mellett pedig arra vonatkozóan is találunk információt, hogy a művésznél részt vehetünk-e valamilyen foglalkozáson. Az alkotók mellett az európai országok számos más, releváns helyszínét is feltüntették a Homo Faber térképén: így a témához kapcsolódó múzeumok, galériák, fontosabb manufaktúrák (hazánkból például a Herendi Porcelánmanufaktúra)

is megismerhetők az oldalon, ahol természetesen mind földrajzi szempontok, mind szakterület szerint is kereshetünk (angol nyelven). Az adatbázis havonta több tucat új szereplővel bővül, az alkotókat pedig minden esetben az úgynevezett nagykövetek ajánlják, akiket gondos kutatómunkát követően választ ki az alapítvány kuratóriuma. Az egyes városok nagykövetei között számos közismert szaktekintély nevével találkozhatunk: a ciprusi Nicosia városát Michael Anastassiades, napjaink egyik legfoglalkoztatottabb formatervezője, a francia Nîmes-t Christian Lacroix divattervező, Párizst India Mahdavi belsőépítész, Frankfurtot Sebastian Herkner formatervező, Milánót Carla Sozzani, a világhírű Corso Como 10 designüzlet és galéria alapítója, illetve Jacopo Etro, az Etro divatház vezetője képviseli.

Rogan BROWN: Ghost Coral (Szellemkorál) | Rogan BROWN: Ghost Coral | 2022, papír, lézervágás, kézi festés, Ø 98 cm
Fotó: Rogan Brown

^ **Vanessa BARRAGÃO** textilművész munka közben

Textile artist Vanessa BARRAGÃO at work

Fotó: Agnese Morganti / Michelangelo Foundation

< **Mia SAROSI** keramikusművész munka közben

Ceramist Mia SAROSI at work

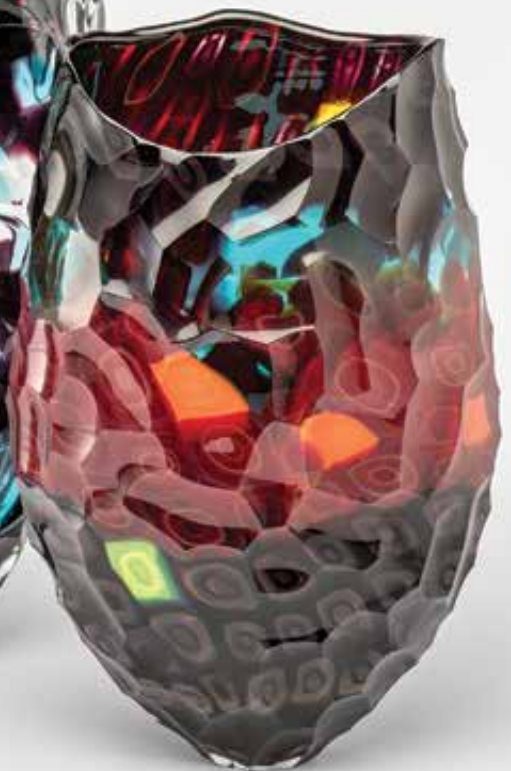
Fotó: Ben Boswell / Michelangelo Foundation

Lino TAGLIAPIETRA: Vázák a Stromboli sorozatból

Lino TAGLIAPIETRA: Vases from the Stromboli series

2000–2006, muranói üveg, a legnagyobb magassága: 41 cm

Fotó: © Homo Faber

Magyarország már a Homo Faber weboldalának indulása, 2020 nyara óta szerepel a programban: az alapítvány hazai intézményi partnerei, az Népművészeti Egyesületek Szövetsége és az Iparművészeti Múzeum szakmai koordinálása mellett és ajánlásai mentén az adatbázis az elmúlt két évben számos magyar alkotóval és helyszínnel gazdagodott. Ugyancsak az Iparművészeti Múzeum ajánlására engem ért az a megtiszteltetés, hogy nagykövetként Budapestet képviselhetem a programban, és folyamatos tanácsadással segíthetem a hazai alkotók megjelenítéséhez kapcsolódó feladatokat. Nagykövetként különösen büszke vagyok rá, hogy a Homo Faber egyre népszerűbb weboldalán ma már számos európai ország tehetségei mellett megtalálhatók többek között és a teljesség igénye nélkül Révész Eszter textiltervező, Pinviczki Judit bőrdesigner, Meixner-Hegyi Etelka porcelánművész, Jermakov Katalin ékszertervező, Lukácsi László üvegművész, Fazekas Valéria kalapkészítő, Borkovics Péter üvegművész vagy Lakatos Ábel keramikus munkái is, és a lista folyamatosan bővül.³

Julien FELLER fafaragó munka közben | Wood carver Julien FELLER at work
Fotó: © Homo Faber

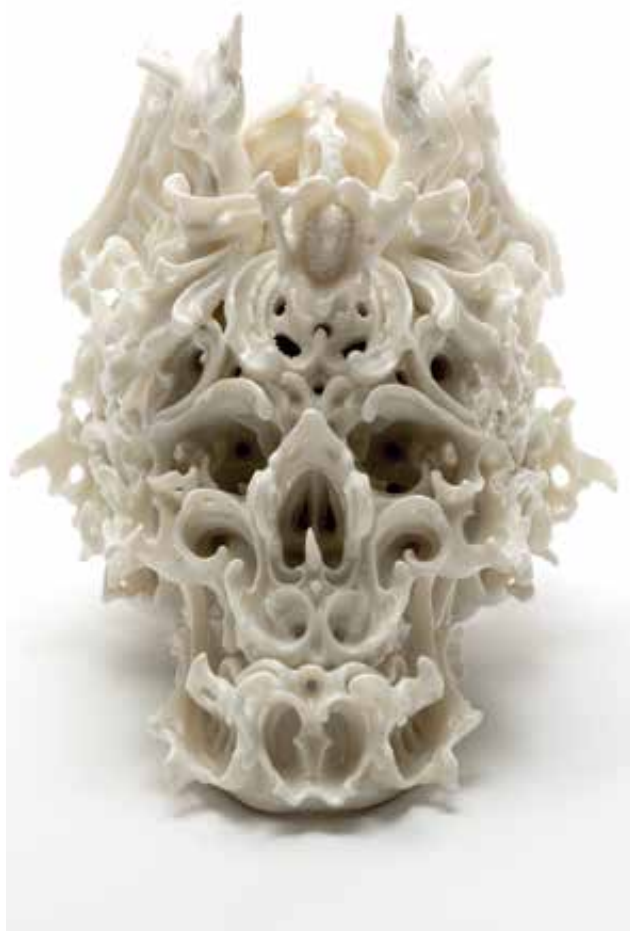
Szerepel hazai alkotó a Homo Faber projekt idén áprilisban másodszer megrendezett, offline kezdeményezésén is, a Homo Faber Eventen. A példa nélküli komplexitású és volumenű rendezvénysorozat nem kevesebb mint 15 eseményből áll, melyekre április 10. és május 1. között várják az érdeklődőket Velencében. A város különböző pontjain látogatható, világhírű kurátorok által összeállított kiállításokon, kézműves-bemutatókon és más programokon nem kevesebb mint harminc ország mintegy 350 alkotójával és azok munkásságával ismerkedhetünk meg – a hétköznapi használati tárgytól a már-már képzőművészeti kategóriába tartozó alkotásokig. A Homo Faber Event az európai kézművesség hagyományainak szerepét és fontosságát kívánja illusztrálni abban a harcban, amit a fenntarthatóbb és befogadóbb jövőért folytatunk, és közérthető, befogadható módon hozza majd testközelbe az iparművészet értékeit. Különösen büszkék lehetünk rá, hogy a programsorozat egyik állomásán, a *Next of Europe* kiállításon Karsai Zsófia kerámiaművész is szerepel, egyedien lírai alkotásaival méltó módon képviselve Magyarországot a rendezvényen (a kiállítás kurátorai Jean Blanchaert galériatulajdonos, szakíró és Stefano Boeri építész, a *Domus* és az *Abitare* magazinok korábbi főszerkesztője).

OSVÁRT Judit

a Homo Faber budapesti nagykövete

-
1. Elizabeth Patton: New Foundation, Backed by a Luxury Titan, Focuses on Craftsmanship, *The New York Times*, December 7, 2016, <https://www.nytimes.com/2016/12/07/fashion/craftsmanship-johann-rupert-richemont.html> (Hozzáférés: 2022. március 31.) Fordította a szerző.
 2. A Homo Faber honlapja: <https://www.homofaber.com/>
 3. 2022. március 28-án a Homo Faber adatbázisa 37 hazai alkotót tartalmazott publikus módon.
-

A cikk folytatása és a kiállításokról szóló beszámoló a következő számban lesz olvasható.

Katsuyo AOKI (Aoki Kacujo): Predictive Dream LXI

Katsuyo AOKI: Predictive Dream LXI

2021, porcelán, 19,5x17,7x23,4 cm

Fotó: © Homo Faber